

DIN VIAȚĂ ȘI DIN CĂRȚI O LUCRARE CE NE PUNE PE GÂNDURI

Coriolan PĂUNESCU
Universitatea „Danubius” din Galați

A apărut, la Iași, o carte cu valoare de unicat; este vorba de „*Agricultura în proverbe și cugetări*” (Ed. Vasiliana '98, Iasi, 2008), semnată de reputatul Prof. univ. dr. Nicolae VASILESCU și ing. Aglaia VASILESCU, oameni care au slujit decenii de-a rândul învățământul agronomic românesc. De aici, desigur și respectul autorilor pentru agricultură și, mai ales, pentru oamenii satului, dedicați, în întregime, acestei nobile îndeletniciri (dar și creației lor spirituale, în care, nu o dată, se reflectă munca și viața de fiecare zi). Însă, această carte se vrea mai mult decât spune, deoarece cuprinde și reflecții ale oamenilor culți, despre agricultură, între care scriitori, filosofi, muzicieni, savanți ai domeniului agronomic, călători învederați, politicieni, istorici, oameni ai catedrelor, revoluționari de renume, evident, din lume și din țară, din Antichitate și până astăzi.

Interesant este, fără îndoială, modul cum a fost concepută această carte ce amintește, mai curând, de preocupările științifice ale autorilor, decât de normele mai mult sau mai puțin convenționale, pe care ne-am aștepta să le aflăm într-o antologie a spiritualității universale despre agricultură. Așadar, axată pe acest domeniu, într-un spațiu geografic îndeosebi european, lucrarea este structurată pe două părți, fiecare dintre ele fiind împărțită pe capitole și subcapitole, intitulate în termenii unui manual de management, care este specialitatea principalului autor, cum ar fi: „Probleme generale”, „Forța de muncă (țăranul)”, „Învățământ, cercetare, știință agricolă”, „Pământul (și lucrarea pământului)”, „Unelte și mașini agricole”, „Mijloace de producție”, „Cooperarea agricolă”, „Conducerea întreprinderilor agricole”, „Cultura cerealelor” etc. Faptul nu este, firește, întâmplător, ci mai degrabă, gândit astfel. Adică să marcheze, prin spusele unor oameni de seamă (din vremuri mai vechi sau mai noi), idei despre rostul agriculturii și, mai ales, cum și de ce trebuie ea dezvoltată. Și, poate, de ce este rău ca ea, agricultura, să arate (la noi și numai la noi) ca o paragină, deși eram, cândva, grâнарul Europei, nu? Cartea aceasta,

supraintitulată **antologie** nu este o lucrare filologică, ci o lucrare plină de tâlc. Este, mai mult prin ricoșeu decât direct, un mod de a spune, nepăsătorilor noștri diriguitori, că în lumea toată agricultura este respectată, ocrotită, ba chiar zeificată. În timp ce noi, de la momentul 1989, i-am întors pur și simplu spatele.

Profesorul Nicolae VASILESCU și Doamna Sa, Aglaia VASILESCU – și dumneaei cadru didactic în învățământul preuniversitar – nu spun : „Faceți rău că desconsiderați acest domeniu tradițional (...)”, ci vin cu un proverb, dar mai ales cu un citat dintr-un gânditor român: „Agricultura va deveni adevărata știință numai atunci când cei care o practică vor ști să-și lumineze experiența cu ajutorul științelor care se ocupă cu studiul naturii și societății”, care nu putea fi altul decât Ion Ionescu de la Brad, care a fost precursor al managementului științific, întâiul profesor de economie la Iași, un revoluționar în adevăratul sens al cuvântului și un ziarist eficient, pe care istoria acestor domenii nu-l va putea ocoli niciodată. Uneori, autorii cărții irump împotriva neștiinței și nepăsării prin citate vehemente, de-a dreptul acuzatoare: „Mă mir că pământul și roadele lui nu strigă răzbunare contra acelor criminali, ignoranți, care în fiecare zi nu fac decât să strice, să risipească și să cultive fără nicio socoteală” (Bernard de Palissy, sec. XVI). Dar poate ne-am grăbit și noi, trecând peste Cicero, care, în cartea soților Vasilescu, vorbește despre agricultură cum nimeni nu a mai vorbit niciodată: „*Nihil est agricultura milius, nihil utilius, nihil dulcius, nihil dignius*” (Nimic nu este mai bun, mai util, mai dulce, nimic nu face pe om mai liber și mai demn decât agricultura), precum se întâmplă la pagina 11 a antologiei de care ne ocupăm. Iată însă și un citat avertizator, parcă anticipând ceea ce se petrece astăzi cu pădurile românești: „Noi suntem convinși azi că ruina pădurilor ar însemna ruina agriculturii, și ruina agriculturii ar însemna ruina civilizației ei...” (Gh. Ionescu- Sișești, p. 14). Și toate acestea, în ciuda faptului că „agricultura este maica neamului omenesc care hrănește fiii săi”, cum spune M. Kogălniceanu în 1834, pentru că „agricultura este baza inițială a civilizației (...)”, cum avea să spună Alvin Toffler mai târziu. Și iată că Cioran pune și în antologia noastră punctul pe „I”: „Nimic nu este mai original decât țaranul (...)”. Și, tot așa, din secol în secol, din mileniu în mileniu, până la 4912 proverbe și cugetări, câte numără antologia celor doi profesori exemplari din Iași. Așadar, două vieți pentru a sluji, și în acest fel, ideea de agricultură dezvoltată, de necesitate stringentă a omenirii, care, în lipsa ei, pe alte meridiane, plătește cu milioane și milioane de vieți, fenomen vizibil, din fericire, într-o proporție infimă, și în România, unde polarizarea capitalului lasă pe cei mulți „săraci lipiți pământului”. Sunt, în această lucrare, proverbe care țin de hărnicia omului, de dorința lui de a „nu face zadarnic umbră pământului”, cum se spune, dar și reflecții mai cuprinzătoare: „În știință, principalul lucru e să socotești; în lucrarea pământului, să te scoli devreme.” (cugetare chineză)

Multe din proverbele și cugetările inserate în această lucrare de aproape 300 de pagini vizează morală, etica muncii; de exemplu: „La plug, se cunoaște românul”, „Munca pământului – îndestularea săracului”, „La omul harnic, pământul e darnic”, „Nu există pământ rău, ci plugari răi” (Rusia), „Al cui e pământul, e și

pâinea” (Rusia), „Cine ară noaptea, pierde o pâine pe fiecare brazdă” (Scandinavia), „Dacă este pământ, atunci sunt de toate”, „Ia tarlaua pe loc neted și soția față mare”, „Pământul e ca o țară: cine o descoperă, mănâncă de pe ea”(Arabia), „Pământul nu este o moștenire de la părinți, ci este un împrumut de la copiii noștri” (India), „Rămâi la coarcele plugului până la capătul brazdei” (America), „Toți trăim din roadele pământului, chiar dacă stăm pe trepte diferite” (Germania).

Iată și o cugetare, aparținând – după autorii antologiei - lui G. Verdi, care mă îndeamnă la un comentariu: „Cine s-a născut la țară, nu vinde pământul, ci îl cumpără!”. Ei, da. Așa spun oamenii înțelepți. Numai că noi, românii, am fost învățați de reprezentanții originalei noastre democrații să-l vindem. Și încă pe bani puțini. Așa cum ne-am vândut industria și restul economiei. În curând vor scoate capul noii proprietari de pământ românesc. Cam aceeași din alte timpuri de mizerie și asuprire a națiunii române. Personal, pentru descoperirea acestei ziceri, mulțumesc autorilor. Mă grăbesc s-o comunic, neapărat, politicienilor noștri. Sper că vor aprecia morala înaltă, spiritul și adevărul acestei cugetări.

Întâlnim, undeva, în această carte, învățături, sfaturi pentru agricultori, cum ar fi cele date de Vergiliu: „Grijă să ai de a ști, înainte să tai brăzdarul/Țarina necunoscută ce vânturi, ce vreme-i acolo/Cum se brăzdează pământul din vechi moștenit/Ce-i cu puțință să dea un ogor și ce nu e pe placu-i”. Cu alte cuvinte, cum ar spune un agronom, să faci tot ce este posibil pentru a cunoaște microclimatul pământului pe care îl cultivi. Dar iată ce spune Nicolae Iorga despre exemplul personal: „Când chemi la muncă, să-ți vad sapa în mână”, ceea ce este un adevăr enorm și simplu ca toate lucrurile spuse de oamenii mari. Deci, avem aici o lume întreagă într-o carte. Nu întâmplător, „Agricultura în proverbe și cugetări” conține aproape tot ce s-a spus mai înălțător în acest domeniu, tot ce au gândit popoarele și reprezentanții lor, întru știință și artă, despre acest domeniu de care ține, vrem nu vrem, întreaga noastră existență. Patrimoniul agricol este aici venerat de cel puțin 300 de nume celebre, dacă avem în vedere indicele selectiv al lucrării, între care scriitori, muzicieni, filosofi, agronomi, oameni politici și de știință, simpli cultivatori de pământ.

Cine este cu adevărat curios de a deschide această „carte frumoasă”, va vedea că sintagma se cere, neapărat, întregită de cuvintele „(...) cinste cui te-a scris!”, chiar dacă această adevărată aventură a spiritului intră, în mod deschis, mai puțin în preocupările directe ale profesorului Nicolae Vasilescu, cunoscut, la Iași, ca un creator de școală în domeniul managementului agricol și a doamnei sale, Aglaia, coautoarea lucrării amintite. Pentru că, în fond, cine mai are nevoie, în aceste zile, de țărani, de agricultură. U.E. ne aprovizionează, constant, cu produsele sale. Da, dar să nu uităm pe Bankim Chandra Chattergea, care spune, în această lucrare: „Țăranii sunt țara. Dezvoltarea lor este dezvoltarea țării”. Deci, cine are urechi să audă și să ridice capul a demnitate. Să ne amintim, în același timp, vorbele lui Kogălniceanu: „Țăranii nu sunt proletari, nu sunt salahori, nu sunt simplii chiriași pe moșiile noastre, ci sunt fii țării!”. Într-adevăr, a avea pământ înseamnă a avea libertate, de

aici, mândria și demnitatea țaranului. Dar cine mai are, astăzi, nevoie de țărani? Probabil, acum e nevoie numai și numai de tăcerea noastră. Așadar, tăceți!... dar citiți „Agricultura în proverbe și cugetări”, a profesorilor Nicolae și Aglaia VASILESCU. Faceți-mi, vă rog, hatârul acesta.